

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

14. november 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – unionsborgerskab – artikel 21 TEUF – direktiv 2004/38/EF – berettigede personer – dobbelt statsborgerskab – unionsborger, der har erhvervet statsborgerskab i værtsmedlemsstaten og samtidig bevaret sit oprindelige statsborgerskab – opholdsret i denne medlemsstat for en tredjelandsstatsborger, der er familiemedlem til unionsborgeren«

I sag C-165/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (ret i første instans (England og Wales) (forvaltningsretlige sager), Det Forenede Kongerige), ved afgørelse af 8. marts 2016, indgået til Domstolen den 21. marts 2016, i sagen

Toufik Lounes

mod

Secretary of State for the Home Department,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, A. Tizzano (refererende dommer), afdelingsformændene R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J.L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits, C.G. Fernlund og C. Vajda samt dommerne J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe og C. Lycourgos,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: fuldmægtig I. Illéssy,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 15. maj 2017,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Toufik Lounes ved barrister P. Saini og ved solicitor R. Matharu,
- Det Forenede Kongeriges regering ved M. Holt, C. Crane og C. Brodie, som befuldmægtigede, bistået af barrister D. Blundell,
- den spanske regering ved V. Ester Casas, som befuldmægtiget,

* Processprog: engelsk.

- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,
 - Europa-Kommissionen ved E. Montaguti og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. maj 2017,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EØF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (EUT 2004, L 158, s. 77, berigtiget i EUT 2004, L 229, s. 35, og EUT 2007, L 204, s. 28).
- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse en tvist mellem Toufik Lounes og Secretary of State for the Home Department (indenrigsministeren, Det Forenede Kongerige, herefter »Secretary of State«) vedrørende afslag på udstedelse af et opholdskort til førstnævnte.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Følgende fremgår af 5. og 18. betragtning til direktiv 2004/38:
 - »(5) For at unionsborgerne kan udøve deres ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område på objektive betingelser, der sikrer frihed og værdighed, bør denne ret også indrømmes familiemedlemmer uanset nationalitet. [...]

[...]

(18) For at være et egentligt middel til integration i samfundet i den værtsmedlemsstat, hvor unionsborgeren har taget ophold, bør retten til tidsubegrænset ophold, når den én gang er opnået, ikke være underkastet betingelser.«
- 4 Direktivets artikel 1 bestemmer:
 - »I dette direktiv fastlægges:
 - a) betingelserne for udøvelse af retten til fri bevægelighed og ophold i medlemsstaterne for unionsborgere og deres familiemedlemmer
 - b) unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til tidsubegrænset ophold i medlemsstaterne

[...]«

5 Direktivets artikel 2 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

1) »unionsborger«: enhver person, der er statsborger i en medlemsstat

2) »famiemedlem«:

a) ægtefælle

[...]

3) »værtsmedlemsstat«: den medlemsstat, hvortil unionsborgeren rejser med henblik på at udøve retten til fri bevægelighed og ophold.«

6 Artikel 3 i direktiv 2004/38 med overskriften »Berettigede personer« bestemmer i stk. 1:

»Dette direktiv finder anvendelse på enhver unionsborger, der rejser til eller tager ophold i en anden medlemsstat end den, hvor vedkommende er statsborger, samt familiemedlemmer som defineret i artikel 2, nr. 2), der ledsager unionsborgeren eller slutter sig til denne.«

7 Direktivets artikel 6 med overskriften »Ret til ophold i indtil tre måneder« er affattet således:

»1. Unionsborgere har ret til frit at tage ophold på en anden medlemsstats område for en periode på højst tre måneder uden andre betingelser eller formaliteter end kravet om at være i besiddelse af et gyldigt identitetskort eller pas.

2. Stk. 1 finder ligeledes anvendelse på familiemedlemmer, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, og som ledsager eller slutter sig til en unionsborger, hvis de er i besiddelse af et gyldigt pas.«

8 Direktivets artikel 7 med overskriften »Retten til ophold i mere end tre måneder« bestemmer i stk. 1 og 2:

»1. Enhver unionsborger har ret til at opholde sig på en anden medlemsstats område i mere end tre måneder, hvis den pågældende:

a) er arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i værtsmedlemsstaten, eller

b) råder over tilstrækkelige midler til sig selv og sine familiemedlemmer, således at opholdet ikke bliver en byrde for værtsmedlemsstatens sociale system, og er omfattet af en sygeforsikring, der dækker samtlige risici i værtsmedlemsstaten, eller

c)

– er indskrevet ved en privat eller offentlig institution, der er godkendt eller som finansieres af værtsmedlemsstaten i medfør af dennes lovgivning eller administrative praksis, med henblik på dér som hovedaktivitet at følge en uddannelse, herunder en erhvervsuddannelse, og

– er omfattet af en sygeforsikring, der dækker samtlige risici i værtsmedlemsstaten, og ved en erklæring eller på anden tilsvarende måde efter den pågældende persons eget valg godtgør over for den relevante nationale myndighed, at vedkommende råder over tilstrækkelige midler til sig selv og sine familiemedlemmer, således at opholdet ikke bliver en byrde for værtsmedlemsstatens sociale system, eller

[...]

2. Retten til ophold, jf. stk. 1, omfatter også familiemedlemmer til en unionsborger, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, når disse ledsager eller slutter sig til unionsborgeren i værtsmedlemsstaten, og unionsborgeren opfylder betingelserne i stk. 1, litra a), b) eller c).«

- 9 Direktivets artikel 16, der fremgår af dets kapitel IV med overskriften »Ret til tidsubegrænset ophold«, er affattet således:

»1. Unionsborgere, der lovligt har haft ophold fem år i træk i værtsmedlemsstaten, har ret til tidsubegrænset ophold på dets område. Denne ret er ikke underlagt betingelserne i kapitel III.

2. Stk. 1 finder ligeledes anvendelse på familiemedlemmer, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, men som i fem år i træk lovligt har boet sammen med unionsborgeren.

[...]

4. Når der er opnået ret til tidsubegrænset ophold, mistes denne ret kun ved fravær fra værtsmedlemsstaten af en varighed på to på hinanden følgende år.«

Det Forenede Kongeriges ret

- 10 Direktiv 2004/38 er gennemført i Det Forenede Kongeriges lovgivning ved Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 (bekendtgørelse af 2006 om indvandring (Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde), herefter »2006-bekendtgørelsen«). I denne bekendtgørelse anvendes ordene »statsborger i [Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS)]« i stedet for ordet »unionsborger«.

- 11 I den oprindelige version af den nævnte bekendtgørelses Regulation 2 var begrebet »EØS-statsborger« defineret som »en statsborger i en EØS-stat«, idet det fremgik, at Det Forenede Kongerige ikke var omfattet af begrebet »EØS-stat«.

- 12 Efter to ændringer af denne bekendtgørelse ved Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012 (2012/1547) (ændringsbekendtgørelse om indvandring (Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde) af 2012 (2012/1547), herefter »bekendtgørelse 2012/1547«) og derefter ved Immigration (European Economic Area) (Amendment) (N° 2) Regulations 2012 (2012/2560) (anden ændringsbekendtgørelse om indvandring (Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde) af 2012 (2012/2560), herefter »bekendtgørelse 2012/2560«), bestemmer denne Regulation 2:

»Ved »EØS-statsborger« forstås en statsborger i en EØS-stat, som ikke også er en britisk statsborger.«

- 13 2006-bekendtgørelsens Regulation 6, 7, 14 og 15 gennemfører artikel 2, 7 og 16 i direktiv 2004/38 i Det Forenede Kongeriges ret.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 14 I september 1996 rejste Perla Nerea Garcia Ormazabal, der er spansk statsborger, til Det Forenede Kongerige for at fortsætte sine studier. Hun har siden boet i Det Forenede Kongerige og har arbejdet fuld tid i denne medlemsstat siden september 2004.

- 15 Den 12. august 2009 erhvervede hun britisk statsborgerskab ved naturalisation og fik udstedt et britisk pas samtidig med, at hun bevarede sit spanske statsborgerskab.

- 16 I løbet af 2013 indledte hun et forhold med Toufik Lounes, som er algerisk statsborger, og som var indrejst i Det Forenede Kongerige den 20. januar 2010 på et seks måneders besøgsvisum og forblev ulovligt i landet efter udløbet af denne periode. Perla Nerea Garcia Ormazabal og Toufik Lounes indgik ægteskab ved en religiøs vielse den 1. januar 2014 og derefter ved en borgerlig vielse i London (Det Forenede Kongerige) den 16. maj 2014. De har siden boet i Det Forenede Kongerige.
- 17 Den 15. april 2014 ansøgte Toufik Lounes Secretary of State om et opholdskort i sin egenskab af familiemedlem til en EØS-statsborger i henhold til 2006-bekendtgørelsen.
- 18 Den 14. maj 2014 blev han meddelt en udtalelse om, at han var en person, der kunne udsendes, bilagt en afgørelse om udsendelse af Det Forenede Kongerige med den begrundelse, at han havde overskredet den tilladte varighed af opholdet i denne medlemsstat i strid med reglerne om indvandringskontrol.
- 19 Ved skrivelse af 22. maj 2014 meddelte Secretary of State desuden Toufik Lounes afslag på hans ansøgning om opholdskort samt årsagerne til dette afslag. Det fremgik i det væsentlige af denne skrivelse, at efter den ændring af Regulation 2 i 2006-bekendtgørelsen, der fulgte af bekendtgørelse 2012/1547 og 2012/2560, kunne Perla Nerea Garcia Ormazabal ikke længere anses for en »EØS-statsborger« i førstnævnte bekendtgørelses forstand, idet hun havde erhvervet britisk statsborgerskab den 12. august 2009, og dette selv om hun samtidig havde bevaret sit spanske statsborgerskab. Hun var derfor ikke længere i Det Forenede Kongerige omfattet af de rettigheder, der følger af denne bekendtgørelse og af direktiv 2004/38. Toufik Lounes havde derfor ikke krav på at få udstedt et opholdskort i sin egenskab af familiemedlem til en EØS-statsborger i henhold til samme bekendtgørelse.
- 20 Det fremgår således af forelæggelsesafgørelsen, at britiske statsborgere, der som Perla Nerea Garcia Ormazabal også er statsborgere i en anden EØS-medlemsstat, inden denne ændring blev anset for EØS-statsborgere som omhandlet i Regulation 2 i 2006-bekendtgørelsen til forskel fra personer uden et sådant dobbelt statsborgerskab, og at de derfor kunne påberåbe sig de rettigheder, der følger af denne bekendtgørelse. Efter denne ændring kan disse borgere imidlertid ikke længere anses for sådanne statsborgere og er følgelig ikke længere begunstiget af disse rettigheder, hvorfor deres familiemedlemmer, som er tredjelandsstatsborgere, heller ikke i denne egenskab kan påberåbe sig en sådan opholdsret i Det Forenede Kongerige
- 21 Toufik Lounes anlagde sag til prøvelse af den i denne doms præmis 19 nævnte afgørelse af 22. maj 2014 ved den forelæggende ret.
- 22 Denne ret er i tvivl om, hvorvidt den nævnte afgørelse og Regulation 2 i 2006-bekendtgørelsen, som ændret ved bekendtgørelse 2012/1547 og 2012/2560, er forenelige med artikel 21 TEUF og direktiv 2004/38.
- 23 Den forelæggende ret har i denne forbindelse præciseret, at det følger af den forklarende note til bekendtgørelse 2012/1547 samt af begrundelsen for denne bekendtgørelse og bekendtgørelse 2012/2560, at ændringen af Regulation 2 skete som følge af dom af 5. maj 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277), hvori Domstolen fastslog, at dette direktiv ikke finder anvendelse på en unionsborger, som aldrig har udøvet sin ret til fri bevægelighed, som altid har haft ophold i en medlemsstat, hvor vedkommende er statsborger, og som desuden er statsborger i en anden medlemsstat.
- 24 I det foreliggende tilfælde er det imidlertid ubestridt, at Perla Nerea Garcia Ormazabal, før hun opnåede britisk statsborgerskab, havde udøvet sin ret til fri bevægelighed og erhvervet opholdsret i Det Forenede Kongerige som spansk statsborger i henhold til det nævnte direktiv.
- 25 Den forelæggende ret ønsker på denne baggrund nærmere bestemt oplyst, om Perla Nerea Garcia Ormazabal, således som Secretary of State har hævdet, i Det Forenede Kongerige har mistet adgangen til de rettigheder, der følger af direktiv 2004/38, med virkning fra den dato, hvor hun blev naturaliseret

i denne medlemsstat, eller om Perla Nerea Garcia Ormazabal, således som Toufik Lounes har anført, selv om hun har opnået britisk statsborgerskab, fortsat skal anses for at være en »berettiget person« som omhandlet i direktivets artikel 3, stk. 1, og at hun i denne medlemsstat stadigvæk kan påberåbe sig de rettigheder, der er sikret ved direktivet, eftersom hun har bevaret sit spanske statsborgerskab. I det førstnævnte tilfælde har Toufik Lounes nemlig ikke en afledt opholdsret i Det Forenede Kongerige som familiemedlem til en unionsborger i henhold til dette direktiv, mens han i det andet tilfælde vil kunne blive indrømmet en sådan ret.

26 Inden for disse rammer er den forelæggende ret ligeledes i tvivl om, hvorvidt besvarelsen af dette spørgsmål ville være anderledes alt efter, om Perla Nerea Garcia Ormazabal havde opnået ret til tidsubegrænset ophold i Det Forenede Kongerige i henhold til artikel 16 i direktiv 2004/38, inden hun fik britisk statsborgerskab, eller om hun på dette tidspunkt kun havde en opholdsret i mere end tre måneder i henhold til dette direktivs artikel 7. Den type opholdsret, som Perla Nerea Garcia Ormazabal havde inden sin naturalisation, er således genstand for diskussion mellem parterne i hovedsagen og er endnu ikke fastlagt.

27 På denne baggrund har High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (ret i første instans (England og Wales) (forvaltningsretlige sager), Det Forenede Kongerige), besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Såfremt en spansk statsborger og unionsborger:

- flytter til Det Forenede Kongerige og dermed har gjort brug af sin ret til fri bevægelighed i henhold til direktiv [2004/38] og
- opholder sig i Det Forenede Kongerige og dermed har gjort brug af sine rettigheder i henhold til artikel 7 eller 16 i direktiv [2004/38] og
- efterfølgende opnår britisk statsborgerskab i tillæg til hendes spanske statsborgerskab i form af dobbelt statsborgerskab og
- adskillige år, efter at hun har opnået britisk statsborgerskab, gifter sig med en tredjelandsstatsborger, som hun opholder sig sammen med i Det Forenede Kongerige,

er hun og hendes ægtefælle da begge berettigede i henhold til direktiv [2004/38] som omhandlet i artikel 3, stk. 1, mens hun opholder sig i Det Forenede Kongerige og har både spansk og britisk statsborgerskab?»

Om det præjudicielle spørgsmål

28 Det bemærkes indledningsvis, at det følger af Domstolens faste praksis, at selv om den forelæggende ret formelt set har begrænset sit spørgsmål til fortolkningen af artikel 3, stk. 1, i direktiv 2004/38, er en sådan omstændighed ikke til hinder for, at Domstolen oplyser den om alle de momenter angående fortolkningen af EU-retten, som kan være til nytte ved afgørelsen af den sag, som verserer for den, uanset om den forelæggende ret har henvist til dem i sit spørgsmål (jf. analogt dom af 5.5.2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).

29 I det foreliggende tilfælde fremgår det af oplysningerne i anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende rets tvivl i hovedsagen ikke alene vedrører direktiv 2004/38, men ligeledes artikel 21, stk. 1, TEUF.

30 Følgelig må den forelæggende ret med sit spørgsmål anses for nærmere bestemt at ønske oplyst, om direktiv 2004/38 og artikel 21, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at i en situation, hvor en unionsborger har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved i henhold til dette direktivs artikel 7, stk. 1, eller artikel 16, stk. 1, at indrejse og tage ophold i en anden medlemsstat end den, hvor vedkommende er statsborger, og herefter har opnået statsborgerskab i denne anden medlemsstat, samtidig med at vedkommende ligeledes har bevaret sit oprindelige statsborgerskab, og flere år senere har giftet sig med en tredjelandsstatsborger, med hvem vedkommende fortsat er bosiddende i værtsmedlemsstaten, har den pågældende tredjelandsstatsborger ret til ophold i denne medlemsstat på grundlag af bestemmelserne i det nævnte direktiv eller artikel 21, stk. 1, TEUF.

Om fortolkningen af direktiv 2004/38

31 Det følger af Domstolens faste praksis, at direktiv 2004/38 tilsigter at lette udøvelsen af den grundlæggende og personlige ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, som direkte er tillagt unionsborgerne i artikel 21, stk. 1, TEUF, og at styrke denne ret. Det understreges i femte betragtning til dette direktiv, at denne ret, for at den kan udøves på objektive betingelser, der sikrer værdighed, også må indrømmes familiemedlemmer, uanset disses nationalitet (dom af 18.12.2014, McCarthy m.fl., C-202/13, EU:C:2014:2450, præmis 31 og 33 og den deri nævnte retspraksis).

32 Dette direktiv giver imidlertid ikke en unionsborgers familiemedlemmer, der er tredjelandsstatsborgere, nogen selvstændig ret. De eventuelle rettigheder, der tildeles disse tredjelandsstatsborgere ved dette direktiv, er således rettigheder, der er afledt af den pågældende unionsborgers rettigheder, som denne er tillagt som følge af sin udøvelse af retten til fri bevægelighed (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, McCarthy m.fl., C-202/13, EU:C:2014:2450, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).

33 Som Domstolen har fastslået flere gange, fremgår det af en fortolkning af bestemmelserne i direktiv 2004/38 under hensyn til deres ordlyd, systematik og formål, at direktivet alene fastsætter betingelserne for udøvelse af retten til indrejse og ophold i medlemsstaterne for unionsborgere fra andre medlemsstater, og at det ikke danner grundlag for en afledt opholdsret for tredjelandsstatsborgere, som er familiemedlemmer til en unionsborger, i den medlemsstat, hvor unionsborgeren er statsborger (jf. i denne retning dom af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 37, og af 10.5.2017, Chavez-Vilchez m.fl., C-133/15, EU:C:2017:354, præmis 53).

34 For det første fremgår det nemlig af ordlyden af dette direktivs artikel 3, stk. 1, at direktivet finder anvendelse på og giver de heri fastsatte rettigheder til de unionsborgere, der rejser til eller tager ophold i »en anden medlemsstat end den, hvor vedkommende er statsborger«, samt deres familiemedlemmer som defineret i direktivets artikel 2, nr. 2), der ledsager disse eller slutter sig til dem (dom af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 38).

35 For det andet henviser de øvrige bestemmelser i direktiv 2004/38, navnlig dets artikel 6, artikel 7, stk. 1 og 2, samt artikel 16, stk. 1 og 2, til opholdsretten for en unionsborger og til den afledte opholdsret for dennes familiemedlemmer i enten »en anden medlemsstat« eller »værtsmedlemsstaten« (dom af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).

36 Selv om dette direktiv, som det fremgår af denne doms præmis 31, tilsigter at lette og styrke udøvelsen af unionsborgernes ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, forholder det sig for det tredje ikke desto mindre således, at direktivets genstand, således som det fremgår af dets artikel 1, litra a), er betingelserne for udøvelse af denne ret (dom af 5.5.2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, præmis 33, og af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 41).

- 37 Domstolen har således fastslået, at eftersom en stat i medfør af et folkeretligt princip ikke kan nægte sine egne statsborgere ret til indrejse og ophold på sit område, og at disse statsborgere således har en ubetinget opholdsret dér, finder dette direktiv ikke anvendelse på betingelserne for en unionsborgers ophold i den medlemsstat, hvor den pågældende er statsborger. Henset til den i denne doms præmis 32 anførte retspraksis tillægger direktivet således heller ikke på denne medlemsstats område en afledt opholdsret for tredjelandsstatsborgere, der er familiemedlemmer til denne unionsborger (jf. i denne retning dom af 5.5.2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, præmis 29, 34 og 42, og af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 42 og 43).
- 38 I det foreliggende tilfælde er det ubestridt, at Perla Nerea Garcia Ormazabal, som er spansk statsborger, gjorde brug af sin ret til fri bevægelighed ved at indrejse og tage ophold i en anden medlemsstat end den, hvor hun var statsborger, da hun forlod Spanien for at rejse til Det Forenede Kongerige i løbet af 1996. Det er ligeledes ubestridt, at hun var en »berettiget person« i relation til direktiv 2004/38 som omhandlet i dette direktivs artikel 3, stk. 1, og at hun opholdt sig i Det Forenede Kongerige i henhold til direktivets artikel 7, stk. 1, eller – hvilket Det Forenede Kongeriges regering i øvrigt synes at anerkende – artikel 16, stk. 1, i hvert fald indtil hun fik britisk statsborgerskab ved naturalisation.
- 39 Som generaladvokaten har påpeget i punkt 48 og 63 i forslaget til afgørelse, førte erhvervelsen af dette statsborgerskab til en ændring af retsstillingen for Perla Nerea Garcia Ormazabal både i lyset af national ret og af nævnte direktiv.
- 40 Perla Nerea Garcia Ormazabal har nemlig siden dette tidspunkt opholdt sig i én af de medlemsstater, hvor hun er statsborger, og har i denne medlemsstat følgelig en ubetinget opholdsret i overensstemmelse med det i denne doms præmis 37 nævnte folkeretlige princip.
- 41 Det følger heraf, at Perla Nerea Garcia Ormazabal, efter at hun erhvervede britisk statsborgerskab, for det første ikke længere er omfattet af definitionen af »berettiget person« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2004/38, således som beskrevet i denne doms præmis 34. For det andet finder dette direktiv – henset til de i denne doms præmis 36 og 37 anførte betragtninger – ikke længere anvendelse på betingelserne for hendes ophold i Det Forenede Kongerige, eftersom hendes ophold hér efter sin art er ubetinget.
- 42 På denne baggrund skal det fastslås, at direktiv 2004/38 ikke længere finder anvendelse på Perla Nerea Garcia Ormazabals situation, efter at hun blev naturaliseret i Det Forenede Kongerige.
- 43 Denne konklusion kan ikke ændres af den omstændighed, at Perla Nerea Garcia Ormazabal gjorde brug af sin ret til fri bevægelighed ved at indrejse og tage ophold i Det Forenede Kongerige, og at hun bevarede sit spanske statsborgerskab ud over det britiske statsborgerskab. På trods af disse to omstændigheder står det nemlig fast, at Perla Nerea Garcia Ormazabal – efter at hun har erhvervet dette statsborgerskab – ikke længere opholder sig i »en anden medlemsstat end den, hvor [hun] er statsborger« som omhandlet i dette direktivs artikel 3, stk. 1, og at hun således ikke længere er omfattet af begrebet »berettiget person« i forhold til direktivet, således som omhandlet i denne bestemmelse.
- 44 Henset til den i denne doms præmis 32 og 37 nævnte retspraksis er hendes ægtefælle, Toufik Lounes, der er tredjelandsstatsborger, heller ikke omfattet af dette begreb og har således ikke en afledt opholdsret i Det Forenede Kongerige på grundlag af dette direktiv.

Om fortolkningen af artikel 21, stk. 1, TEUF

- 45 Eftersom direktiv 2004/38 ikke kan danne grundlag for en afledt opholdsret til fordel for en tredjelandstatsborger i en situation som den, Toufik Lounes befinder sig i, skal det afgøres, om en sådan opholdsret ikke desto mindre kan udledes af EUF-traktatens bestemmelser vedrørende unionsborgerskabet, navnlig artikel 21, stk. 1, TEUF, som giver unionsborgere ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område med forbehold af de begrænsninger og betingelser, der er fastsat i traktaterne.
- 46 Det skal nemlig bemærkes, at Domstolen allerede har anerkendt, at tredjelandstatsborgere, som er familiemedlemmer til en unionsborger, og som ikke på grundlag af bestemmelserne i direktiv 2004/38 har en afledt opholdsret i den medlemsstat, hvor den pågældende unionsborger er statsborger, i visse tilfælde imidlertid kan indrømmes en sådan ret på grundlag af artikel 21, stk. 1, TEUF (jf. i denne retning dom af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 44-50, og af 10.5.2017, Chavez-Vilchez m.fl., C-133/15, EU:C:2017:354, præmis 54).
- 47 Imidlertid giver sidstnævnte bestemmelse ligesom direktiv 2004/38 ikke en sådan tredjelandstatsborger nogen selvstændig opholdsret, men alene en ret, der er afledt af den pågældende unionsborgers rettigheder (dom af 8.11.2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, præmis 66 og 67, og af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 36).
- 48 En afledt opholdsret for en tredjelandstatsborger, der er familiemedlem til en unionsborger, eksisterer således principielt kun, når en sådan ret er nødvendig for at sikre, at denne unionsborger reelt kan udøve sin frie bevægelighed. Formålet med og begrundelsen for en sådan afledt ret hviler således på en konstatering af, at et afslag på at anerkende en sådan ret ville kunne gribe ind i navnlig denne frihed og i udøvelsen og den effektive virkning af de rettigheder, som unionsborgeren er tillagt i medfør af artikel 21, stk. 1, TEUF (jf. i denne retning dom af 8.11.2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, præmis 68, af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 45, og af 13.9.2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, præmis 36 og 73).
- 49 I det foreliggende tilfælde skal det bemærkes, at situationen for en statsborger i en medlemsstat, såsom Perla Nerea Garcia Ormazabal, der har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved at indrejse og tage ophold i en anden medlemsstat, i modsætning til, hvad Det Forenede Kongeriges regering i det væsentlige har gjort gældende, ikke kan sidestilles med en rent intern situation, alene fordi denne statsborger under dette ophold har erhvervet værtsmedlemsstatens statsborgerskab ud over sit oprindelige statsborgerskab.
- 50 Domstolen har således tidligere fastslået, at der foreligger en tilknytning til EU-retten, når det drejer sig om personer, som er statsborgere i en medlemsstat, og som opholder sig lovligt på en anden medlemsstats område, hvor de ligeledes er statsborgere (jf. i denne retning dom af 8.6.2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, præmis 34).
- 51 Perla Nerea Garcia Ormazabal, som er statsborger i to medlemsstater og i sin egenskab af unionsborger har udøvet sin ret til at færdes og opholde sig frit i en anden medlemsstat end sin oprindelsesmedlemsstat, kan således påberåbe sig de rettigheder, der følger af denne egenskab, bl.a. rettighederne fastsat i artikel 21, stk. 1, TEUF, herunder i forhold til en af disse to medlemsstater.
- 52 De rettigheder, der er indrømmet statsborgerne i medlemsstaterne i henhold til denne bestemmelse, omfatter retten til at have et normalt familieliv i værtsmedlemsstaten ved i denne medlemsstat at være ledsaget af sine familiemedlemmer (jf. analogt dom af 25.7.2008, Metock m.fl., C-127/08, EU:C:2008:449, præmis 62).

- 53 Den omstændighed, at en statsborger i en medlemsstat, som er indrejst og opholder sig i en anden medlemsstat, senere erhverver sidstnævnte medlemsstats statsborgerskab ud over sit oprindelige statsborgerskab, kan ikke indebære, at vedkommende fratages denne ret, idet den effektive virkning af artikel 21, stk. 1, TEUF ellers ville blive bragt i fare.
- 54 For det første ville dette nemlig føre til, at denne borger behandles på samme måde som en borger i værtsmedlemsstaten, der aldrig har forladt denne, hvorved der ikke ville blive taget højde for den omstændighed, at den førstnævnte borger har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved at bosætte sig på den nævnte værtsmedlemsstats område, og for, at vedkommende har beholdt sit oprindelige statsborgerskab.
- 55 En medlemsstat kan således ikke begrænse de virkninger, der følger af, at en person er statsborger i en anden medlemsstat, bl.a. de rettigheder, som i henhold til EU-retten er knyttet til statsborgerskabet og som følger af en borgers udøvelse af sin ret til fri bevægelighed.
- 56 For det andet skal det fremhæves, at de rettigheder, som en unionsborger er tillagt i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF, herunder de afledte rettigheder, som dennes familiemedlemmer er tillagt, navnlig har til formål at fremme den pågældende unionsborgers progressive integration i værtsmedlemsstaten.
- 57 En unionsborger som Perla Nerea Garcia Ormazabal, der – efter at have udøvet sin ret til fri bevægelighed ved at indrejse i og i flere år opholde sig på værtsmedlemsstatens område i henhold til og under overholdelse af artikel 7, stk. 1, eller artikel 16, stk. 1, i direktiv 2004/38 – erhverver denne medlemsstats statsborgerskab, har til hensigt at integrere sig varigt i den nævnte medlemsstat.
- 58 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 86 i forslaget til afgørelse, ville det være i strid med den logik om progressiv integration, der ligger til grund for artikel 21, stk. 1, TEUF, såfremt det blev antaget, at en sådan unionsborger, der har erhvervet rettigheder i medfør af denne bestemmelse som følge af udøvelsen af sin ret til fri bevægelighed, skulle give afkald på at være begunstiget af disse rettigheder, herunder retten til at have et familieliv i værtsmedlemsstaten, med den begrundelse, at den pågældende unionsborger i kraft af sin naturalisation i denne medlemsstat har søgt at opnå en yderligere integration i denne stat.
- 59 Det ville følge heraf, at en unionsborger, som har udøvet sin ret til fri bevægelighed, og som har erhvervet værtsmedlemsstatens statsborgerskab ud over sit oprindelige statsborgerskab, for så vidt angår sit familieliv ville blive behandlet mindre gunstigt end en unionsborger, der ligeledes har udøvet denne frihed, men som kun har sit oprindelige statsborgerskab. De rettigheder, der er tillagt en unionsborger i værtsmedlemsstaten, bl.a. retten til at have et familieliv med en tredjelandstatsborger, ville således blive begrænset i takt med unionsborgerens integration i denne medlemsstat og i forhold til, hvor mange statsborgerskaber den pågældende har.
- 60 Henset til ovenstående betragtninger kræver den effektive virkning af de rettigheder, som unionsborgerne er tillagt i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF, at en unionsborger – i en situation som den, Perla Nerea Garcia Ormazabal befinder sig i – i værtsmedlemsstaten fortsat har adgang til de rettigheder, der udledes af nævnte bestemmelse, efter at den pågældende unionsborger har erhvervet statsborgerskab i denne medlemsstat ud over sit oprindelige statsborgerskab, og navnlig at vedkommende kan udvikle et familieliv med sin ægtefælle, som er tredjelandstatsborger, ved at sidstnævnte indrømmer en afledt opholdsret.
- 61 Hvad angår betingelserne for indrømmelsen af denne afledte opholdsret må de ikke være strengere end dem, som er fastsat i direktiv 2004/38 for at indrømme en tredjelandstatsborger, der er familiemedlem til en unionsborger, som har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved at bosætte sig i en anden medlemsstat end den, hvor den pågældende er statsborger, en sådan opholdsret. Selv om dette direktiv ikke omfatter et tilfælde som det i denne doms foregående præmis omhandlede, skal det

nemlig anvendes analogt på dette tilfælde (jf. analogt dom af 12.3.2014, O. og B., C-456/12, EU:C:2014:135, præmis 50 og 61, og af 10.5.2017, Chavez-Vilchez m.fl., C-133/15, EU:C:2017:354, præmis 54 og 55).

- 62 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at direktiv 2004/38 skal fortolkes således, at i en situation, hvor en unionsborger har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved i henhold til dette direktivs artikel 7, stk. 1, eller artikel 16, stk. 1, at indrejse og tage ophold i en anden medlemsstat end den, hvor vedkommende er statsborger, og herefter har opnået statsborgerskab i denne anden medlemsstat, samtidig med at vedkommende ligeledes har bevaret sit oprindelige statsborgerskab, og flere år senere har giftet sig med en tredjelandsstatsborger, med hvem vedkommende fortsat er bosiddende i værtsmedlemsstaten, har den pågældende tredjelandsstatsborger ikke en afledt ret til ophold i den sidstnævnte medlemsstat på grundlag af bestemmelserne i det nævnte direktiv. Denne tredjelandsstatsborger kan imidlertid have en sådan opholdsret i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF på betingelser, som ikke må være strengere end de betingelser, der er fastsat i direktiv 2004/38 for at indrømme en sådan afledt opholdsret til en tredjelandsstatsborger, der er familiemedlem til en unionsborger, som har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved at tage fast ophold i en anden medlemsstat end den, hvor den pågældende er statsborger.

Sagsomkostninger

- 63 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EØF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF skal fortolkes således, at i en situation, hvor en unionsborger har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved i henhold til dette direktivs artikel 7, stk. 1, eller artikel 16, stk. 1, at indrejse og tage ophold i en anden medlemsstat end den, hvor vedkommende er statsborger, og herefter har opnået statsborgerskab i denne anden medlemsstat, samtidig med at vedkommende ligeledes har bevaret sit oprindelige statsborgerskab, og flere år senere har giftet sig med en tredjelandsstatsborger, med hvem vedkommende fortsat er bosiddende i værtsmedlemsstaten, har den pågældende tredjelandsstatsborger ikke en afledt ret til ophold i den sidstnævnte medlemsstat på grundlag af bestemmelserne i det nævnte direktiv. Denne tredjelandsstatsborger kan imidlertid have en sådan opholdsret i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF på betingelser, som ikke må være strengere end de betingelser, der er fastsat i direktiv 2004/38 for at indrømme en sådan afledt opholdsret til en tredjelandsstatsborger, der er familiemedlem til en unionsborger, som har udøvet sin ret til fri bevægelighed ved at tage fast ophold i en anden medlemsstat end den, hvor den pågældende er statsborger.

Underskrifter